

Karjalaisia liikemiehiä.

Alamme sarjan karjalaisista liikemiehistä, joita varsinkin Vienan Karjalan yritteliäältä pohjalta on lähtenyt lukuisia ja jotka joko omilla kotiseuduillaan tai heimomaassaan Suomessa ovat kohonneet huomattaviksikin ja vakavaraisiksi liikkeenharjoittajiksi tai muuten liikealalla toimiviksi. Monissa on vanha kansanomainen kunto yhtynyt tarmokkaaseen pyrkimykseen, vakavaan taloudellisten oloahteitten vaarintoon sekä vihdoin yleisempäänkin kansallisten ja yhteiskunnallisten pyrkimysten kannattamiseen. Vihdoin on monen liiketoimintaan yhtynyt oikea vanhoilta pohjilta periytynyt oikeudentunto, joka muutamista heidän edustajistaan on tehnyt itse rehellisyyden perikuvia, kuten paikkakunnilla on kuullut monista mainittavan. Rajantakaisharjalainen sivistyselämä onkin tähän asti pääasiassa ollut liikemiessivistystä, ja karjalaisten omassa lehdessä on sen vuoksi syytä ottaa tämän edustajia esitettäväksi sanoin ja kuvin.

I. IVAN MITROFANOFF.

Ivan Mitrofanoff toimi liikemiehenä Pietarissa ja suuren maakaupan omistajana Laihialla Pohjanmaalla.

Hän oli syntynyt Vienan Karjalassa Uhtuan pitäjän Enonsuun kylässä v. 1841 talonpoikaisvanhemmista. Hankittuaan nuoruudessaan yksityishenkilöiltä alkeita kirjoitus- ja luvunlaskutaidossa sekä tietoaan sitten itse kehittään pääsi hän jo nuorella iälläään kauppakonttoristiksi Pietarin kaupungissa asuvan karjalaisen kauppiaan M. Miinin suureen kauppaliikeseen. Hänen tässä toimessa osoittamaansa kykyä ja uskollisuutta muisti kauppias Miinin testamenttimääräyksessään, jossa hän määräsi Mitrofanoffin kahden muun liikkeen apulaisen kanssa jatkamaan kauppaliikettä entisellä toi-



Ivan Mitrofanoff

minimellä. Hoitaen tätä suurta liikettä perusti kauppias Mitrofanoff, saatuaan vuonna 1876 Suomen kansalaisoikeudet, laajan kauppaliikkeen Laihian pitäjään, jolla liikkeellä oli useita haarakauppoja ympäri Suomenniemen. Laajojen kauppaliikkeiden hoitamisessa auttoi Mitrofanoffia hänen synnynnäinen teräväjärkisyytensä ja selvä arvostelukykynsä. Sen lisäksi oli hänellä tavattoman suora, rehellinen luonto, jota kaunisti lämmin avuliaisuus ja vähempiosaisen tukeminen. Hän oli mies, joka tässä suhteessa monesti noudatti neuvoa: »Älä anna vasemman kätesi tietää, mitä oikea tekee!» Palkkioksi laajasta hyväntekeväisyydestään, joka kohdistui sekä hänen uuteen asuinpaikkaansa Pohjanmaalla että myös synnyinseutuihin Vienan Karjalassa, sai hän v. 1891 Stanislain Ritarikunnan nauhassa kannettavan hopeamita-

Mutta ajattelinpa sitäkin, että jos maa ja matka tähän asti — niin kotiperillä kulkemista kuin se olikin — oli ollut autiota ja epämääräistä turvattomuuden tunnetta synnyttävää, niin oli se tästedes oleva sitä vielä enemmän. Eteninhän kotipuolen tutuilta mailta yhä enemmän. Olipa tämän kierokseni määrä pistäytyä rajan takanakin, jo nuorena miellesänikin omituisen apealuontoisia vaikka samalla voimakkaan vetäviä tunteita herättävän Aunuksen puolella, vieläpä Tulemajärven seudulla, joka kotipuolellani ei sen kansan luonteen ja sinne syntyneen venäläisen tehdaselämän vuoksi ollut paraimmassa maineessa. Seutu oli kuulua viina- ja tappelumaata.

Mikä vielä antoi nuorelle kotiseutujen runoperuja keräilevälle miehelle miettimisen aihetta, oli se, että runoja ei tähän asti kuljetulla matkallani ollut paljoa ilmestynyt. Ainoastaan ukko Onoila kotikyläni naapurikylässä ja joku toinen muistelija samassa kylässä sekä vihdoin eräs ukko tien varrella kolmannen kylän takana — sekin ukko istui hiilipolttimollaan, jonka oli kasannut aivan valtatieen varteen; oli kuuma kesä ja varmaan edullinen hiilenpoltolle —, ne olivat jotain osanneet. Mutta suuri Syskyjärven kylä sen jälkeen oli ollut aivan kuollut runoista ja nyt tässäkin yönviettoni kylässä, Uomailla, ei ainakaan illalla ollut ilmestynyt mitään toivoa runojen saamisesta.

Mitä maksoikaan mennä eteenpäin? Mitä sanoa niille Helsingin herroille, noille runon suurille tuntijoille ja tutkijoille, jotka olivat miehen suurin toivein tänne lähettäneet ja jotka juuri vietetyillä Helsingin laulujuhilla olivat viimeksi häntä tälle matkalle evästäneet? Eikö näiden seutujen runot liene rajoittuneetkin kotikatkon alaisiin kajahdutteluihin, Onoilain yksivakaisiin virsiin ja sitten niiden vielä elävään Lytsyn ja Shemeikan ukkojen suurempiin sujutuksiin?

Mutta lähdetty oli ja suurin mielin lähdettykin. Oli tehty suunnitelma ja parasta luvattu koettaa. Tämä seutu oli vähän käytyä runon keräyksen tarkoituksessa ja sieltä oli jotain erikoistakin tiedusteltava. Välttämättä oli nyt pistäydettävä Aunuksen puolella, rajan takana, josta sitten oli tultava takaisin omalle puolelle, sitä kaartelevaan pohjoiseen päin, takaisin kotiseutuni keskikohdille.

Niin vietin yön — aamuyöstä pari tuntia nukahdusta. Sitten aamulla vielä turha tiedustelu kylän olemattomista runoista ja lauluniekoista, joista yksikantaan lausuttiin: »Ne veikkonen, on jo aikoja paremmille laulumaille menty.» Ja sitten kohti sulaa itää, seuraavaan kylään, viimeiseen ennen rajaa — Käsnäselkään!

Taipaleella oli joku mökki, jossa elävä 60-vuotinen nainen — emäntäkö vai loisnainen — Irinja nimeltään ja suku-

Pikakuvia Karjalan kävijän muistokirjasta.

Kirj. A. R. N.

I.

Keruumatkoilla kansan keskuudessa joutuu runonkerääjä monenlaisen rahvaan kanssa tekemisiin. Hänen tavallisimpia tuttavuuksiaan ovat vanhat ukot ja akat, joiden muistossa muinaiskansan tiedot paraiten ovat säilyneet. Mutta tämän ohessa hänen on pakko vedota edistyneempiin ja vaikutusvaltaisempiin henkilöihin, jos mieli saavuttaa tarkoituksensa. Näiltä hän tavallisesti saa mitä moninpuolisinta ja arvokkainta avustusta. He neuvovat, mistä on paras alkaa työ, miten suhtauduttava kuhunkin viranomaiseen, ja mikä tärkeintä, heidän kodeissaan tarjotaan tutkijalle päiviksi, viikoiksi, joskus kuukausiksi, mukava asunto ja pääkortteeri, josta sopii tehdä pienempiä retkiä ympäristöön. Heidän osoittamaansa vieraanvaraisuutta on



Vanhalan emäntä ja tytär. Vuokkiniemi.

tutkija — luulenma — aniharvoin tilaisuudessa niin korvaamaan, kuin mieli tekisi. Kun erön hetki tulee, täytyy hänen jättää uudet tuttavat — joista jotkut ehkä ovat hänelle muuttuneet todellisiksi ystäviksi¹⁾ — kenties ainaisesti, sillä mahdollista on, että hän ei heitä enää tapaa näillä ilmoilla.

Monia noista tuttavistaan hän ei koskaan unohda, vaan silloin tällöin, keskellä elämän hyörinää, sukeltaa jonakin hiljaisena hetkenä kauan sitten eletty kuva menneisyydestä ilmielävänä hänen henkensä silmien eteen, ja hän olisi valmis, jos voisi, lähettämään terveiset jollekin kaukaiselle ystäväelleen. Mutta kangastus ehkä samassa häviää ja tervehdys jää lähettämättä.

Kun seuraavassa haluan esittää muutamia tuttavuuksia matkoiltani, on lähtökohta

llin kirjoituksella: »harrastuksesta». Syntymäseudulleen oli hän m.m. rakennuttanut kirkon ja korjauttanut sielläolevan koulutalon. Hänen vaatimatonta luonnettaan osottaa, että tuosta hänen saavuttamastaan kunnianosotuksesta saivat

hänen eläessään vain hänet lähimmät ystävänsä tietää. Laajalti elää Mitrofanoffin kaunis muisto Laihialla ja Etelä-Pohjanmaalla sekä Vienan Karjalassa.

Hän kuoli Laihialla syyskuun 12 p:nä 1896.

nimeltään ihmeeksi Hämäläinen, laulahti minulle ihan itse nykyaikaisinta rakkauslaulua:

Nyt minä tässä ilmoitan
tämän surullisen elämän,
kun kukoistuksen aigana
minua süru kohtazi,
ei ois sitte tarvinnuh
tämän päivän valleta,
jona enzi kerran ilmoitan
tämän rakkauven kavalan.
Muailma minuo villitshi
ja muutti mieleni,
ja rakkauven perästä
mie rakkauvetta jäin.

Olihan tuossa kuultavaa, mutta en oikein iloiseksi tullut, sillä laukussani oli Kalevala ja Kanteletar ja Julius Krohnin Kalevalanrunojen toisintojen alkuvihko ja niihin hän minun täydennystä, selvitystä ja tutkimuksen lisäpohjaa tuli saada.

Kuuntelin kuitenkin loppuun hänen varastonsa. Parempi jotain kuin ei mitään. Ja hän laului:

Kuldani astui kammarissa
ja astui pitkin sildaa,
minä menin jälestä
ja sanoin hyvä-ildaa!

Hyvä-ildaa kuldani
ja rakkahutta siulle,
mitens lienet elänyt,
se selvitäs nyt miulle!

Mie vain raukka aina olin
eksyvällä tiellä,
tokkos mejän rakkahus
on pyzyväine vielä?

Miero kovin huudelloo
ja hyvät huuvoit hukkuu.
Yksin täytyy muata mennä
ja yksin täytyy njukkuu.

Jatko muuttui jo toiseen runomittaan:

Kukkia paljo kazveloobi
mualla segä merellä,
ei vain kazva sellaista kukkaa,
oman kullan verdasta.

Jos kuldani tulis ja iäneni kuulis,
niin ilahuttais hän mieleni,
ja linnut ne laulas ja veit ne seilais
ja kirkkahast' iändäis kieleni.

Vielä oli eukolla lauluja, mutta vain alotelmia. yritelmiä.
Hän valitteli